

СТАНОВИЩЕ

От доцент д-р Желязко Илиев Арабаджиев, дм
Началник отделение по медицинска онкология, „Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ Токуда“-
ЕАД, гр. София

Съгласно заповед № Р-109-121 / 16.02.2023 г. на Ректора на Медицински университет – Варна и Протокол № 81 / 06.02.2023 г., съм избран да изготвя становище по дисертационния труд на д-р Теодорика Виталинова Панайотова

Относно дисертационен труд на тема:

„Влияние на разстоянието и времето за пътуване до онкологичния център върху резултатите от лечението на белодробен карцином“
за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1 Медицина и специалност “Онкология“, шифър 03.01.46.

Автор: д-р Теодорика Виталинова Панайотова

Научен ръководител: доц. д-р Николай Владимиров Цонев, д.м.

1. Значимост на проблема и формулиране на целта и задачите:

Белодробният карцином е второто по честота злокачествено новообразувание след карцинома на гърда при жените. Що се отнася до мъжкия пол, белодробният карцином заема водеща позиция по отношение на честотата на възникване. Въпреки съвременните стратегии за борба със заболяването, в глобален план ракът на белия дроб продължава да бъде водещата причина за раково-асоциирани смъртни случаи и при двата пола. Икономическото ниво на развитие на дадена държава няма отражение върху смъртността при мъжете, но се забелязва по-висок процент на смъртност при жените във високо индустриализираните държави, спрямо тези от развиващи се такива. Всички тези данни дават основание за формулиране на извода, че белодробният карцином е заболяване със социално-значим характер и като такова следва да бъде приоритет за здравните специалисти. Удължаването преживяемостта на пациентите, повишаване ефективността на дадена терапия, подобряване качеството на живот и усъвършенстване на диагностично-лечебния подход като цяло са обект на изразходване на значителни ресурси от финансово, кадрово и материално естество.

Цялостното поведение при онкологичните заболявания почива на медицина базирана на доказателства, а не на емпиричния опит на отделния лекар. Основен акцент е така наречения мултидисциплинарен подход, определящ участието на голям брой квалифицирани специалисти (хирурзи, онколози, патолози, лъчетерапевти и др.) в

диагностиката, лечението и дори действията с палиативна цел при белодробен карцином. Централизацията, като феномен с глобален и въздействащ характер, дава пряко отражение и върху здравната система. Ситуирането на повечето университетски многопрофилни болести с голям обхват на предлаганите медицински дейности в по-големите населени места, поставя един сравнително рядко дискутиран проблем за транспорта на пациентите до лекуващия център и как разстоянието се отразява на резултатите от терапията и дори продължителността на живот.

По тези причини дисертационният труд на д-р Теодорика Панайотова се фокусира върху актуален за съвременната медицина проблем и има приложение, както от теоретична така и от практическа гледна точка.

Целта на дисертационния труд е ясно формулирана, а задачите представляват по своята същност логични стъпки, чието съдържание и последователност в пълна степен служат на зададената цел.

2. Структура на дисертацията:

Дисертационният труд има класическа структура. Представен е от 118 страници, от които: „Въведение“ – 2 страници, „Литературен обзор“ – 58 страници, „Цел и задачи на изследването“ – 1 страница, „Хипотези“ – 2 страници, „Материали и методи“ – 1 страница, „Резултати“ – 9 страници, „Дискусия“ – 10 страници, „Заключение“ – 3 страници, „Изводи“ – 1 страница, „Приноси на научния труд“ – 1 страница, „Научни публикации и съобщения свързани с дисертационния труд“ – 3 страници. Дисертацията е онагледена с 6 таблици и 15 фигури. Библиографията включва 259 заглавия, от които 1 на кирилица и 258 на латиница.

Структурата на дисертацията има съответната логическа обосновка и последователност, добре балансирана е и покрива изискванията на Закона за развитие на научния състав в РБ.

3. Литературна осведоменост на дисертанта:

Литературният обзор е написан експертно и задълбочено. Базиран е на голям обем проучена литература, което позволява разглеждане на епидемиологията, рисковите фактори, етиологията, генетичната предразположеност, диагностиката и лечението в дълбочина. Основно място е отделено на ролята на мултидисциплинарния екип в диагностиката и лечението, както и влиянието на времето и разстоянието като фактори с прогностична и предиктивна стойност. Научните публикации по темата са внимателно селектирани и подробно анализирани. Към тях е подходено с необходимата критичност. Изведени са основните проблеми и нерешени въпроси в тази насока.

Прави впечатление впечатляващия обем информация, с която борави дисертанта, правилната употреба на научна терминология, както и пълното и правилно цитиране на авторите на научните публикации в областта. Нужно е да се акцентира върху прецизираната насоченост и прагматизираната всеобхватност на литературния обзор, което определя д-р Панайотова като завършен изследовател с многостранен поглед върху разглеждането на конкретен проблем. Библиографията включва 259 литературни източника. Прави много добро впечатление актуалността на използваната литература, като повечето от цитираните източници са от последните 10 години.

Целта на дисертацията е логично продължение на литературния обзор, а именно: *“Да се обследва влиянието на разстоянието и времето за пътуване до онкологичния център върху резултатите от лечението на белодробен карцином”*.

Поставени са девет основни задачи, които са ясно формулирани и съответстващи на зададената цел. Това отразява добрата теоретична подготовка и разбирането на проблема в дълбочина от докторанта.

4. Методично ниво и дизайн на научните изследвания:

След ясно зададените цели и задачи, авторът излага хипотезата върху която почива научния труд. За прецизната селекция на съответната изследвана пациентска популация са зададени строго дефинирани включващи и изключващи критерии. Дисертационният труд се основава на ретроспективен едноцентров анализ, включващ 9240 пациента с хистологично верифициран белодробен карцином. Изследването обхваща периода 2005 г. до 2020 г. Приложените методи за статистически анализ на получените резултати са описани в дълбочина и подразделени в две категории с цел прегледност.

5. Съответствие между целта, резултатите и изводите

Между поставената цел, получените резултати, дискусията и направените изводи съществува логическо единство. Резултатите са подробно представени и онагледени със съответните графики, фигури и таблици. Дискусията отразява критичното отношение на дисертанта към научния труд и представлява задълбочен анализ както на предимствата, така и на недостатъците на проведеното изследване. Представени са креативни хипотези, които поставят допълнителни въпроси и насочват погледа към нови хоризонти за покоряване. След аналитичната дискусия, следват изводите, които са ясно формулирани и подкрепящи хипотезата на автора.

6. Анализ на изводите и приносите:

Въз основа на получените резултати авторът синтезира 7 конкретни извода, които са ясно формулирани и имат смислова обвързаност с поставената цел и разработените задачи.

Изводите от проведеното изследване, относно влиянието на разстоянието и времето за пътуване до онкологичния център върху резултатите от лечението на белодробен карцином, са следните: (1) Общата преживяемост в изследваната популация пациенти е значително по-ниска с увеличаване на разстоянието до онкологичния център; (2) Общата преживяемост е значително по-ниска с увеличаване на времето, необходимо за стигане до онкологичния център; (3) Отсъства зависимост между диагностицирането в метастатичен стадий и изминатото разстояние; (4) Липсва зависимост между диагностицирането в метастатичен стадий и времето за пътуване; (5) Мъжкият пол корелира със значително завишен риск от по-лоша преживяемост; (6) Възрастта над ≥ 64 години корелира със завишен риск от по-лоша преживяемост; (7) С нарастване на клиничния стадий общата преживяемост намалява.

За първи път в националната клинична онкология се извършва толкова обхванен анализ на пациенти с белодробен карцином, фокусиран върху доказване ролята на разстоянието и времето за пътуване до онкологичния център като прогностични фактори.

За първи път в България се търсят корелации между клинично - патологични характеристики на пациенти с белодробен карцином и разстоянието и времето за достигане до онкологичния център. За първи път в световен мащаб се доказва връзка между времето за пътуване и разстоянието до онкологичния център и преживяемостта на пациенти с хистологично верифициран белодробен карцином с помощта на анализ, базиран на толкова голяма кохорта от пациенти.

Считам, че изтъкнатите приноси на дисертанта могат да се определят като такива с не само теоретична, но и практическа приложимост. Представен е иновативен поглед върху един често неразпознат като проблем фактор с прогностично значение, а именно отдалечеността на пациента от лечебното заведение.

Във връзка с дисертацията д-р Теодорика Панайотова представя 6 публикации в реферирани международни и национални издания с импакт фактор.

Дисертационният труд е изграден ясно и задълбочено, отделните раздели имат логическа последователност. Прави впечатление добрия научен изказ и свободното владение на медицинска терминология.

Авторефератът отразява адекватно съдържанието на дисертационния труд в синтезиран вариант.

Заклучение:

Дисертационният труд на д-р Теодорика Виталинова Панайотова е задълбочена, прецизно проведена и представена научна разработка.

Научният труд има актуална и научно-приложна стойност. Целта и задачите са точно поставени, получените резултати са убедителни, изводите са ясно формулирани и изчерпателни. Приносите имат теоретична и практическа стойност и очертават насоки за бъдещи научно-изследователски проучвания. Дисертационният труд покрива количествените показатели за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ и отговаря напълно на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане.

С оглед гореизложените твърдения давам положителна оценка на дисертационния труд на д-р Теодорика Виталинова Панайотова и препоръчвам на почитаемото Научно жури да ѝ присъди научната и образователна степен „ДОКТОР“.

С уважение:
/Доц. д-р Желязко Арабаджиев, д.м./

